

ابوغریب، در چمنزاری سرسبز

نوشته: پترا بوزتی (Petra Bosetti)،

عکس‌ها از: مایکل لانگه (Michael Lange)

ترجمه ش. فرید / کارشناس ارشد هنر

پارک مجسمه شهر مکلنبورگ (Mecklenburg)، شماری از مجسمه‌های مجموعه شخصی هنرمند معاصر آلمانی، گونتر شومان (Günter Schumann) را در خود جای داده است. شومان با مجسمه‌های با عظمت، قدرتمند و بزرگ‌اندازه‌اش، به کندوکاو و پژوهش در تاریخ گذشته و امروز می‌پردازد. برای وی، وابستگی انگلوار بعضی از معاصرینش بهرایش سوم و آلمان نازی، همچون فجایع به وقوع پیوسته در عراق امروز، بهانه‌ای برای خلق آثار هنری است.

میزاری سرسبز با درختانی نابوه و گل‌های رنگارنگ، دریاچه‌ای درختستان و خانواده‌های شادی که بری گلگشت به آن آمده‌اند، همگی در کنار هم نمای از پارک شهر مکنبورگ را در برابر دیدگان ما به تصویر می‌کشند. مکنبورگ از زیباترین شهرهای آلمان است. در چمنزارهای آن، مجسمه‌ای از یک سرباز آمریکایی در حالی که طنابی چون فلاسه یک‌سک را به گردن یک عراقی لخت که چهار دست و پا روی زمین قرار دارد انداخته دیده می‌شود. مجسمه‌هایی از چوب بلوط، شبیه به تصاویر منتشر شده شکنجه و بدرفتاری سربازان آمریکایی و انگلیسی با زندانیان عراقی که در مطبوعات غرب منتشر شده به چشم می‌خورد. وی در ره خود چنین می‌گوید: «من نه تروریست هستم، نه یک بنیادگرای اسلامی، نه یک مسیحی و نه شاهد بی‌موه روی زمین، نه یک نازی و نه کمونیست. نه یک دمکرات، نه بازیکن فوتبال، نه بوکسور و نه پسرورش دهنده خرگوش. من یک چوب‌تراشم، یک مجسمه‌ساز، یک انسان... می‌خواهم کشف کنم که «انسان» چیست؟»

شومان نمی‌خواهد که یک هنرمند سیاسی کار یا یک هنرمند سیاست‌مدار باشد. چرا که سیاست - در نظر او - کفت و کوها و بحث‌های بوج و توخالی است که در مجلس شورای آلمان درباره قدرت انجام می‌شود. وی از این که آثارش، آثاری سیاسی به‌شمار روند و یا به عنوان هنرمند سیاسی مطرح شوند، ناراضی است. او این آثار را تنها و تنها برای خود می‌آفریند. می‌گوید: «می‌خواهم خود را کشف کنم، می‌خواهم خود را پیدا کنم، که چه هستیم و جامعه‌ای را که در آن زندگی می‌کنم»

شناسم». او افکار خود را با چکش و بتک و چاقو روی چوب‌ها پیاده می‌کند، هر چند که معتقد است سنگ ابزار مناسب‌تری برای کار است چرا که روند خلق اثر طولانی‌تر است و «اندیشه‌ها» بخته‌تر می‌شوند.

شومان متولد ۱۹۴۱ است. نخست مدل‌های کوچک اندازه‌ای از چوب می‌تراشید. از سال ۱۹۶۹ به عنوان متخصص و استاد ساخت مجسمه‌های حیوانات برای پارک‌های کودکان مشغول به کار شد. مجسمه‌های زیبا و باخراقت او از حیوانات مختلف هم‌اکنون در پارک بازی کودکان مقابل بیمارستان کودکان پونسکو در ورشو قرار دارند. در پارک‌های دیگری چون پارک کودکان شهرهای دویزبورگ، دورتموند، هامبورگ و ... نیز آثار وی را می‌توان یافت. کار بزرگی کودکان در نظر خود وی از جمله درخشان‌ترین ترک‌های کارنامه هنری اوست. در دوران جمهوری دموکرات آلمان، وی شیوه‌های دیگری را برای کار تجربه کرد. وی ده سال به ساختن مجسمه‌های حیوانات پرداخت و سپس به مجسمه‌های پیکره‌های انسانی روی آورد.

وی درباره مجسمه «صدها هیتلر» می‌گوید که منظور وی از این ایده آن بوده است که در جنگ دوم و در بسیاری دیگر از جنگ‌ها، نه تنها یک نفر همچون هیتلر، بلکه بسیاری دیگر نیز هستند که باید پاسخگو باشند.

در مجسمه دیگری هاینریش هیتلر، فرمانده سازمان اطلاعات و امنیت آلمان نازی (اس‌اس) را می‌بینیم که دستش را برای درود فرستادن به هیتلر بلند کرده است و از مردی که روی صندلی نشسته است می‌پرسد که چرا برای بسنوا بشند

نمی شود و او می گوید برای من تنها یک پیشوا وجود دارد و آن بهوه است. در مجسمه محمد علی کلی، بوکسور مسلمان آمریکایی، شومان قدرت بدنی و جایگاه کلی را در جامعه پر از تبعیض نژادی و سفید پوست آمریکا مورد نقد قرار می دهد. بر روی کمر بند محمد علی کلی نوشته شده است: «این ویت کونگ هیچ آزاری به من نرسانده است» و در ادامه: «اما این آمریکایی های سفید ...».

نام شومان را از سال ۱۹۸۹ می توان در «دانش نامه جهانی هنر بدوی» (Kunst Weltencyklopedie Naive) دید. او بنا بر گفته خودش دوست دارد تا روح های شکننده و لرزان را با این ماده سخت و خشک - چوب - به نمایش در آورد. این گونه آن ها در یادها باقی خواهند ماند. وی می گوید: «تلویزیون را می توان خاموش کرد و روزنامه ها را در سطل زباله ریخت اما این مجسمه ها همه روزه در برابر چشمان مردم هستند.»

شرح تصاویر:

- ۱- «صد ها هتلر»، ساخته شده از قطعات و تکه های بزرگ انارچه چوب.
- ۲ و ۳- «عراق آزاد است»، مجسمه ای که بوش رئیس جمهور آمریکا، در اول ماه مه در فرودگاه «بیراهام لیکن» بر زبان راند؛ این مجسمه را شومان به نماد پوچی و تقلبانی بودن ادعای بوش بر این دو مجسمه خود که بازسازی عکس هایی از بدرقاری سربازان آمریکایی با زندانیان عراقی در زندان ابوغریب بود انتخاب کرده است. (۲۰۰۳)
- ۴- «این ویت کونگ به من هیچ آزاری نرسانده است» (۲۰۰۳) این مجسمه روی کمر بند مجسمه محمد علی کلی، بوکسور آمریکایی مسلمان نوشته شده است. شومان را در تصویر در کنار این مجسمه چوبی هفت متری می توان دید.
- ۵- «نام من چیست؟» نمای کامل مجسمه محمد علی کلی.
- ۶- تورات زیبای مایر در اولین دور مسابقات پایانی فهرمانی جهان در سال ۱۹۷۴ در هامبورگ.
- ۷- مجسمه های تریس هیملر، رئیس اس اس در دوران حکومت نازیسم، (سال ۲۰۰۱).

منبع: نشریه APT، شماره ۱۰، اکتبر ۲۰۰۳، چاپ آلمان، ص ۲۶-۲۳.

